

EEN STEMVORK MET ÉÉN TAND

Nico & Marjo Dam, Hooischelf 13, 6581 SL Malden

Dam, N. & Dam, M., 2014. A *Dacrymyces* with 1-spored basidia. *Coolia* 57(4): 215–217.

We describe and illustrate the first record of *Unilacryma unispora* (L.S. Olive) Shirouzu et al. (= *Dacrymyces unisporus* (L.S. Olive) K. Wells) in The Netherlands. A small group of fruitbodies of this species was found on dead *Juniperus*-wood, early december 2013.

Begin december 2013 zochten we paddenstoelen in het Jeneverbessenbos op de Hoge Veluwe. Veel leverde het niet op; de paar nachtvorsten leken toch een aanzienlijke tol geëist te hebben. Zo her en der vonden we nog wat oranje-druppelzwam-achtige puistjes. Dat is altijd kiezen: gewoon als *Dacrymyces stillatus* ss. lat. opschrijven, of ze mee naar huis nemen voor microscopisch onderzoek. Er zijn best veel verschillende soorten druppelzwammen, maar die zijn in het veld niet of nauwelijks te onderscheiden. Om ze toch tot op de soort te determineren is een microscoop nodig, maar de kans dat er dan een andere naam dan *D. stillatus* (Oranje druppelzwam) uit de bus komt, is eigenlijk best groot. En de exemplaren waar het hier over gaat waren toch wel klein en wat weinig oranje, dus wie weet.

Druppelzwammen zijn, als groep, in het algemeen makkelijk al in het veld te herkennen aan de gelatineuze, pukkeltvormige vruchtlichamen met een meer of minder opvallend oranje(-gele) tint. Onder de microscoop komt daar dan nog het kenmerk van de stenvork-vormige basidiën bij: uit de top van een slanke ‘steel’ ontspringen twee bijna even dikke ‘zijtakken’, die zich aan de top toespitsen en daarop ieder één spore vormen. In tegenstelling tot de meeste andere basidiomyceten zijn de basidiën van soorten uit het geslacht *Dacrymyces* (en die uit enkele verwante genera, zoals *Calocera*) dus in principe 2-sporig. De sporen zijn in het algemeen ongeveer ellipsoïd en, afhankelijk van de soort, dun- of dikwandig en met meer of minder dwarsepten. Onze collectie hadden we op grond van de vruchtlichamen

Figuur 1. Vruchtlichamen van *Unilacryma unispora* (= *Dacrymyces unisporus*) op dood, door algen bedekt hout van Jeneverbes.

Figuur 2. 1-sporige (pijl) en onrijpe basidiën van *Unilacryma unispora*.

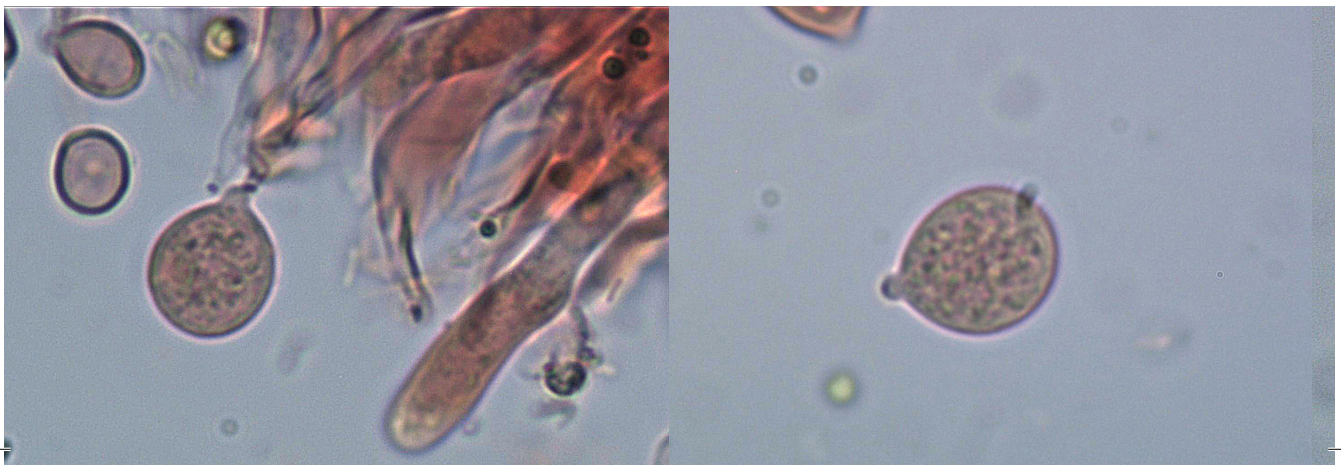
zonder aarzelen *Dacrymyces* genoemd, maar het microscopische beeld paste daar helemaal niet bij: vrijwel ronde sporen, en geen stemvork-basidiën. Wel waren er veel cilindrische cellen, die met de lengterichting haaks op het oppervlak van de vruchtlichamen stonden, en die aan de top ietwat slordig in een punt uitliepen. Na enig zoeken bleek dat de rondachtige sporen bovenop die puntige

cellen gevormd werden: het waren 1-sporige basidiën! Maar dat kan helemaal niet, want druppelzwammen hebben 2-sporige basidiën!

Wel, de uitzondering lijkt de regel weer eens te bevestigen. Er blijkt inderdaad ooit een 1-sporige druppelzwam beschreven te zijn, namelijk *Dacrymyces unisporus* (L.S. Olive) K. Wells. De beschrijving daarvan (Olive, 1944; Wells, 1984) past wonderwel op onze vondst, en we zijn er dan ook van overtuigd dat het daadwerkelijk om die soort gaat. Voor Nederland is deze soort nog nooit gemeld, en ook verder is er weinig over te vinden. Het type stamt uit Noord-Amerika (als *Platyglea unispora*, uit North Carolina; zie Olive, 1944, 1958), er zijn enkele recente vondsten uit Nagano in Japan, en dat is het wel zo ongeveer. De soort wordt niet genoemd in Jülich (1984) en in Nordic Macromycetes (Knudsen & Hansen, 1997), hij ontbreekt in de Britse Dacrymycetales-bewerking van Reid (1974), en ook GBIF kent er geen meldingen van.

De recente vondsten uit Japan zijn een direct gevolg van een revisie van de Japanse druppelzwam-familie, Dacrymycetales (Shirouzu et al., 2009). Zoals dat tegenwoordig gaat werden alle collecties ook in een moleculair-genetisch onderzoek betrokken, en werd er een stamboom van de betreffende soorten gereconstrueerd. Al in een vroeg stadium viel het deze onderzoekers op dat *D. unisporus* in de druppelzwam-stamboom een buitenbeentje was. De soort was niet erg nauw verwant met de overige druppelzwammen, maar leek zich al in een vroeg stadium van de voorouders van wat wij op dit moment typische druppelzwammen

Figuur 3. Sporen en al-dan-niet rijpe 1-sporige basidiën van *Unilacryma unispora* (in Congorood gekleurd, en vervolgens gefotografeerd in 5% KOH).

***Unilacryma unispora* (L.S. Olive) Shirouzu, Tokumasu & Oberwinkler**

Syn: *Platyglaea unispora* L.S. Olive, *Dacrymyces unisporus* (L.S. Olive) K. Wells.

Vruchtlichaam ongeveer tol- of pukkelvormig, klein, nauwelijks 0.5 mm in diameter, zittend, centraal aangehecht. Consistentie zacht gelatineus. Kleur vaal bruinig oranje, min of meer doorschijnend, de aanhechting zichtbaar als een bleke vlek. Oppervlak heel fijn donzig onder een sterke loep.

Basidiën cilindrisch, aan de top spits toelopend en één spore vormend, tamelijk dikwandig, maar dunwandig aan de top en daar snel verschrompelend; met basale gesp. Geen cystiden gezien. Hyphidia (slanke, wat kronkelige hyfen) aanwezig tussen de basidia. Sporen vrijwel bolvormig tot breed elliptisch, ca. 10–13 µm diameter, met duidelijke apiculus, glad; waarschijnlijk later gesepteerd rakend (maar dat hebben we bij slechts enkele sporen gezien). Geen kiemende sporen gezien.

Enkele vruchtlichamen bij elkaar groeiend, op dood, met algen bedekt hout van Jeneverbes. Jeneverbessenbos, Hoge Veluwe, Gelderland, Nederland. Verzameld op 8 december 2013.

vinden, afgesplitst te hebben. Onlangs gepubliceerd vervolgonderzoek bevestigde dat beeld (Shirouzu et al., 2013), en de auteurs van dat onderzoek hebben hier ook taxonomische consequenties aan verbonden: *Dacrymyces unisporus* heet nu *Unilacryma unispora* (L.S. Olive) Shirouzu, Tokumasu & Oberwinkler.

Literatuur & Websites

- GBIF. Global Biodiversity Information Facility. (Bezocht op 10 december 2013.)
Hansen, L. & Knudsen, H. 1997. Nordic Macromycetes, vol. 3. Nordsvamp, Copenhagen.
Jülich, W. 1984. Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. Kleine Kryptogamenflora, Band IIb/1. G. Fischer Verlag, Stuttgart.
Olive, L.S. 1944. New or rare heterobasidiomycetes from North Carolina I. J. Elisha Mitchell Sci. Soc. 60: 17–26.
Olive, L.S. 1958. Latin diagnoses of earlier described species of Tremellales. J. Elisha Mitchell Sci. Soc. 74: 41.
Reid, D.A. 1974. A monograph of the British Dacrymycetales. Trans. Brit. Mycol. Soc. 62: 433–494.
Shirouzu, T., Hirose, D. & Tokumasu, S. 2009. Taxonomic study of the Japanese Dacrymycetes. Persoonia 23: 16–34.
Shirouzu, T. et al. 2013. Combined molecular and morphological data for improving phylogenetic hypothesis in Dacrymycetes. Mycologia 105(5): 1110–1125.
Wells, K. 1994. Jelly fungi, then and now! Mycologia 86: 18–48.

